

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm I. Nullus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

31. de rescript. & tradit Gl. communiter recepta in c. si electio 26. hoc tit. in 6. Gl. in c. 2. ver. renunciauit, de in integr. restit. Selua cit. q. 1. n. 7. Sin autem beneficiarius, praesertim ecclesiae Praelatus, ius habeat in beneficio per confirmationem, aut quamcunque institutionem, renunciare valide non potest, nisi in manu Superioris, aut ordinarij collatoris, iuxta c. admonet 4. de. renunc. & c. non oportet 19. c. si qui vero 27. causa 17. q. 1.

Existit III. Quod electus, ante acceptam confirmationem, beneficium aut praelaturam administrare non possit, iuxta c. qualiter 17. hoc tit. c. auaritia 5. eod. in 6. Post confirmationem autem, aliamue collationem, seu verbalem institutionem, non tantum administrare beneficium potest beneficiarius, sed etiam eius possessionem propria auctoritate, dummodo de facto vacet, capere; nisi consuetudo ecclesiae vigeat, ut per personas ad id deputatas in possessionem introducat, sius installatur, ut dicitur in c. ad haec 7. de offic. Archidiaconi.

Denique a nominatione differt electio, quod per hanc, postquam acceptata est, acquiritur ius electo, ut supra dixi, & constat ex c. cum inter 21. hoc tit. Non ita vero per nominationem, iuxta c. quod sicut 28. hoc tit. Est autem nominatio duplex: Vna, quae fit ante electionis scrutinium; si vnus, vel plures in Capitulo proponantur, tanquam viri boni, & idonei ad Praelaturam. Quae tamen nominatione non obstante, Capitulares alium eligere possunt, cit. c. quod sicut 24. hoc tit. Altera nominatio praesentationi similis est, si duo vel tres Superiori seu collatori proponantur, ex quibus vnum eligere aut admittere debeat. Cuiusmodi nominationis consuetudo in cit. c. quod sicut reprobatur, si fiat erga laicum; quippe qui iuris electionis incapax est. Quod intelligitur proprio. Verum ex Summi Pontificis commissione & privilegio speciali, nihil obstat tale ius Principi laico competere. Sic enim v. g. in regno Granatensi duo Regi nominantur, quorum vnum ipse eligit, & admittit ad Praelaturam, teste Couarr. in 4. decret. p. 2. cap. 3. §. 5. n. 9. In Gallia autem

Rex, ex Apostolicae Sedis concessione ius habet viros idoneos nominandi ad ecclesias Cathedrales, & plerasque Praelaturas, per concordata inter Leonem I. & Franciscum I. apud Tamburin. tom. 1. q. 7.

CAPITVLVM I.

Nullus.

PARAPHRASIS.

In ecclesia, seu Congregatione ecclesiastica Praelatus per congregatorum seu Capitularium electionem praefici debet. Sin vero aliter quis ecclesiam assecutus sit, tanquam qui per cupiditatem, & contra canonicam regulam disciplinam ingressus, remouendus est.

SUMMARIVM.

1. Ad cuiuscunque Congregationis ecclesiasticae & secularis constitutionem requiruntur minimum tres persone.
2. Una ex his si moriatur, aut inde abeat, manet adhuc Collegium, sed quodammodo imperfectum. Uno solo remanente, non manet Collegium actu; iura tamen collegialia in ipso solo persistunt donec alij accesserint.
3. Non potest quidem hic vnus seipsum eligere in Praelatum; potest tamen nominare aliam idoneam personam in Praelatum. Consultius tamen faciet, si in alios compromittat, vel etiam in vnum v. g. Episcopum, cui Collegium subiectum est.
4. Ad populum constituendum requiruntur persona minimum decem; iura tamen populi, seu eius Uniuersitatis etiam in vno conseruantur.
5. Si omnes à Collegio seu Uniuersitate mortui sint, ius eligendi & similia iura ac privilegia corporalia extinguuntur; non item realia, quae per se directo loco sine rei competunt, haec enim conseruantur etiam in solo, si adificium dirutum sit.

Es 3 6. Ad

6. *Ad cuiuscunque sacri corporis seu Cōgregationis videl. Monasterij, Collegij, aut Ecclesia Collegiata constitutionem requiritur, vt vnum caput habeat.*
7. *Ecclesia particularis potest esse pars ecclesia magis vniuersalis, & tunc illius ecclesia particularis possunt esse plures pastores, sed inuicem subordinari, ita vt vnus alteri subijciatur.*
8. *Si quis non canonicè sit ad Pralaturam assumptus, eius electio est irrita, & censetur intrusus.*
9. *Per legitimam præscriptam consuetudinem obtineri potest, vt ius eligendi ad alios clericos pertineat, qui è Capitulo aut Corpore ecclesia non sunt.*
10. *Possunt Electores ius suum eligendi pro vna vice in alium v. g. Episcopum suum conferre; abdicare autem illud vniuersim & absolucè Capitulares non possunt.*
11. *Possunt iidem quemlibet Clericum extraneum nullà censurà irretitum & c. ex communi consensu secum ad eligendum admittere, saltem pro vna vice.*
12. *In fundatione ecclesia statui potest cum consensu Episcopi, & acceptatione, vt electio aut nominatio Pralati pertinere debeat ad alterius ecclesia Pralatum, aut Conuentum, vel ad ipsum patronum ecclesiasticum.*
13. *Olim consuetudo erat, vt ad plebem nominatio seu postulatio Episcopi, ad Clerum verò electio spectaret, qua tamen postea propter multum abusum est sublata.*
14. *Laicis non potest ex pacto, fundatione, aut quâvis concessione ius eligendi competere, excipitur tantum auctoritas Sedis Apostolica.*
15. *Et hoc ius eligendi, multo magis ius beneficia (etiam manualia) conferendi, neque per immemorabilem consuetudinem præscribi potest à laicis.*
16. *Qui ab ipsis beneficia accipiunt, ex communicatione subiacent, & insuper electio, collatio, aut institutio irrita est.*
17. *Idem est de iure destituendi; tam enim*

destitutio, quàm institutio ecclesiastica iuris & potestatis est, qua in laicum non cadit.

18. *Causa, cur Ecclesia ius presentandi laicis concesserit, non autem eligendi, est, quia ius electionis magis spirituale est, quàm presentationis.*

NOTANDUM I. Interdum clerici deseruiunt ecclesiæ alicui duntaxat vt personæ, seu beneficiarij singulares, diuersis officijs, aut ministerijs destinati, quamuis vni alicui v. g. Parocho subiecti sint. Et hi non efficiunt vnum corpus, collegium, siue congregationem; quare nec communi sigillum habere possunt, c. dilecta 14. de excess. Prælatorum; Neque vnum commune Procuratorem, siue Syndicum constituere, l. 1. §. 1. ff. Quod cuiusque vniuersitatis & c. & tradit Gl. recepta in cit. c. dilecta, ver. nec vnum corpus. Interdum verò clerici sunt in ecclesia vt fratres, seu collegium, congregationem, vnum corpus ecclesiasticum constituentes: quæ dici solet ecclesia collegiata, cuius Caput est Prælatus, qui à Congregatione seu Collegio eligi debet, vt hic dicitur, & in c. vlt. causa 16. q. 7. & c. Abbatem cuiuslibet 3. & c. Abbatem in Monasterio 4. causa 18. q. 2.

QVÆSTIO est: Quot personæ requirantur ad Collegium, seu Congregationem ecclesiasticam constituendam? Variè hæc de re loquuntur DD. vt videre est in Gl. hic ver. duo, Baldo n. 3. Abb. n. 5. Respondeo autem & Dico I. Vt Collegium, seu Congregatio quæcunque constituatur, tres minimùm personæ requiruntur. Ita habetur in l. Neratius 85. ff. de verb. signif. & tradit Gl. ibid. Bartol. in l. Prætor, ff. de vi bonorum raptorum. Idemque tradit Vlpianus de familia domus in l. detestatio 40. ff. de verb. signif. quòd duo non faciunt familiam; sed minimùm tres requiruntur. Ratio dari debet: Quia ad familiæ constitutionem requiritur, vt patrem familias habeat, qui sit veluti Caput familiæ: si autem duæ tantùm personæ sint, præter Caput nõ erit nisi vnicum membrum, quod absurdum videri

videri debet Eodem autem modo rationari licet de Collegio seu Congregatione ecclesiastica: siquidem, vt ex hoc c. colligitur, & infra iterum dicam, in ea Caput, seu Prælati esse debet; & ita præter Caput, nõ erit nisi vnum membrum. Confirmatur: In Collegio seu Congregatione ecclesiastica, in qua ius Prælatum eligendi iuxta hoc c. residet, debet esse Capitulum, vti constat ex tit. Libri 3. decretal. De his quæ fiunt à Prælati sine consensu Capituli: Vbi autem duæ personæ sunt, quarum vnus Prælati, non potest esse Capitulum, seu Conuentus Capitularis: Cùm Capitulum personarum collectionem significat, atque, vt ex iam dicto tit. decret. constat, Prælati à Capitulo distinctus est: Quare etiam Gl. ait in Clem. Vt ij qui, ver. in eisdem, de ætate & qualitat. Prælati & Capitulum diuersa sunt, & nomine Capituli non comprehenditur Prælati.

Et hæc quidem specialiter dicuntur de Collegijs sacris seu Ecclesiasticis, quæ, vt infra dicam, vnum corpus congregationis non efficiunt, nisi quatenus vnum Caput habent; Sin autem sermo sit de alijs politicis corporibus, congregationibus, seu collegijs, ad quorum statum non requiritur, vt vnum Rectorem seu Caput habeant, nihilominus sentiendum est, ad eiusmodi Collegij constitutionem duas personas non sufficere: Quia si Collegium sine Capite seu Rectore permanens sit, debet habere in se aliquam vim seu potestatem coercitionis, saltem modicæ, argum. l. vlt. Cod. de iurisd. omn. iudicium. Id autem fieri non potest, si tantum duo in Collegio sint: quia puniens debet esse fortior eo, qui puniendus est: siue, vt alijs verbis dicatur, vnus facile resistet alteri, & puniri se non patietur; Imò, si alter etiam delinquat, vicissim vnus ab altero puniri debet: Itaque ad cuiusq; Congregationis constitutionem requiri videtur, vt tres minimum personæ sint.

Dico II. Si Collegium ex personis minimum tribus constitutum sit, & vnus moriatur, aut à Societate abeat, manet Collegium, sed quodammodo imperfectum; Tamen si e-

nim Collegium in duobus inchoari, seu constitui non possit, tamen permanere potest, quia plus plerumque requiritur ad rei cuius generationem seu primam constitutionem, quàm ad eiusdem conseruationem. Porro in hoc ipso casu vnus alterum Rectorem eligere non prohibetur, si is consentiat, prout docet Ioan. Andr. in reg. 80. in 6. Sin autem vnus solus remaneat, non erit Collegium actum; quippe cùm Collegium plurium personarum collectionem significet: nihilominus iura omnia collegialia in ipso solo persistent, donec alij accesserint, prout docet Glossa in supra cit. l. Neratius, & habetur in l. sicut 7. §. In decurionibus; ff. Quod cuiusque Vniuersitatis nomine agatur, ibi; Cùm ius omnium in vnum reciderit, & extet nomen Vniuersitatis: id est, memoria, inquit ibi Gl. nec tamen res: quia vnus non est vniuersitas, nec vniuersi, aut vniuersus. Ex quo sequitur, etsi is vnicus, alijs omnibus mortuis, eligere seipsum nequeat, quòd tamen possit eligere seu potius nominare aliam idoneam personam in Prælatum; cùm ius electionis in ipsum reciderit: Consultus verò ager, si in alios cõpromittat, vel etiam in vnum, v. g. Episcopum, cui Collegium subiectum est, iuxta c. causam 8. hoc tit.

Simili ratione ad populum constituendum, requiruntur personæ minimum decem, argum. c. vnio 3. causa 10. q. 3. iun. Gl. ver. mancipia, & l. Prætor 4. ff. de vi bonor. raptor. Quòd si aliqui moriantur, vt pauciores decem sint, dummodò aliqui remaneant, nominabitur adhuc populus: Sin autem ad vnicum deueniatur, non erit quidem populus, aut plebs; iura tamen populi, seu vniuersitatis eius in ipso conseruabuntur, iuxta cit. l. sicut, §. In decurionibus.

Dico III. Si omnes à Collegio, seu Vniuersitate mortui sint, ius eligendi, & similia iura ac priuilegia corporalia seu collegialia extinguuntur. Quæ est receptissima DD. sententia, prout fusè ostendi in Censura Astri inextincti p. 2. cens. 8. & antea docueram in quæst. canonicis de Prælat. ecclesiast. elect. q. 18. Loquor autem de iuribus
quæ

quæ ipsi Corpori seu Congregationibus per se infunt, & corporalia, aliâs communiter personalia appellari solent; cuiusmodi etiam sunt tituli beneficiales, prout latè explicauit in cit. Censur. p. 2. c. 5. & c. 7. Secus autem dicendum de iuribus ac priuilegijs localibus, adeoque realibus, videl. quæ per se ac directè loco, siue rei competunt, videl. ciuitati, academiæ, monasterio, ecclesiæ; quatenus eæ voces pro materiali structura accipiuntur, prout explicauit in cit. c. 7. in princ. Hæc enim iura, omnibus membris Vniuersitatis seu Collegij vitâ defunctis, vel abscedentibus, iurique renunciantibus, conseruantur, atque remanere censentur, etiam in solo, si ædificium dirutum sit, l. æde sacra 73. ff. de contrah. empt. c. hoc diximus 9. iun. Gl. ver. destructa, causa 16. q. 7. tradit Abb. in c. 2. n. 12. de postul. Prælat. & dixi latius in suprâ cit. p. 2. c. 6. fol. 71.

Contra doctrinam huius not. obijcitur, quod in hoc cap. significari videatur, duos Congregationem, aut Collegium efficere posse. Nullus in ecclesia, ubi vel tres fuerint in Congregatione &c. Ob hanc causam Gl. hic & Innocent. distinguunt inter Congregationem, & Collegium, ad illam autem sufficere duos, ad Collegium autem constituendum requiri tres. Quæ tamen distinctio nullum iuris, aut rationis fundamentum habet. Abbas vero n. 6. & multi alij Canonistæ putant, spectato iure canonico, duos clericos sufficere ad collegiū ecclesiasticum, seu collegiatam ecclesiam constituendam, de iure autem ciuili tres personas necessarias esse. Sed non placet hæc distinctio: quia à iure ciuili recedendum non est, nisi à canonico immutatum reperiat, iuxta ea quæ dixi in c. 1. de constitut. Cùm itaque iure ciuili, & quidem conuenienter rerum naturæ, uti suprâ ostendi, vniuersim decretum fuerit, ad Collegij constitutionem tres minimam personas requiri, idem secundum ius canonicum dicere conuenit: quandoquidè in eo nihil contrarium reperire licet. Respondetur enim ad obiect. ex hoc c. desumptam; Quod Lucius Papa, huius c. auctor, alludens ad verba Christi Dñi Matth. cap.

18. v. 20. ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Capitulum seu Congregationem indigitare voluerit, cui ius competat viduatae ecclesiæ per electionem prouidendi. Quod si mordicus aliquis inhærere velit alternatiuæ, duo vel tres, fatemur, etiam in hoc ipso casu ecclesiæ collegiatæ vacantis, non tantum intribus, sed etiam in duobus Capitulum conseruari, quod proinde electionem propriè dictam, & canonicam, secundum viam scrutiniij (adhibitis extraneis scrutatoribus, prout in hoc casu concessum est) instituere queat, paulo antè docui in hoc ipso not. 1. dido 2.

NOTANDVM II. Ad cuiusque sacri corporis seu congregationis, videl. Monasterij, Collegij, aut ecclesiæ collegiatæ constitutionem requiritur, vt vnum Caput habeat. Ita sumitur ex hoc cap. Siquidem per ecclesiam, in qua duo vel tres sunt congregati, intelligitur ecclesia collegiata, vt bene Abbas aut quos annotauit in fine huius c. Per Presbyterum autem eligendum intelligitur Prælatum, prout Innoc. hic & alij omnes explicant. Cùm itaque intentio Patricis sit hic definire, per quem, seu per quos ecclesijs collegiatis Prælatum præficiendus sit, supponit vtique in ijs debere esse Prælatum, seu Caput Collegij. Videri possunt canones in decreto Gratiani causa 28. q. 2.

Eandem doctrinam, quæ certissima est, pluribus in locis tradidi in Censura astri extincti; Quod ad omnem ecclesiam, seu Christi fidelium congregationem sacram, requiritur, vt vnum visibile Caput habeat: hoc ipso, quod similitudinem & analogiam humani corporis gerere debeat, secundum Apostolum ad Rom. cap. 12. v. 4. Itaque sicut corpus humanum non est sine vno asperabili Capite: ita nulla ecclesia Christiana sine vno visibili Pastore seu Rectore; aut si eo per mortem aut celsionem destituta sit, orbata & viduata dici debet. Sine vno inquam: quia vnius ecclesiæ non possunt esse duo Pastores seu Rectores, inter se non subordinati, sicuti & vnius humani corporis non possunt esse duo Capita, nisi sit monstrum. Quæ est ratiocinatio & doctrina Alexandri

Alexandri III. Papæ in Concil. generali Laceran. c. quoniam 14. de offic. Ordinarij, & explicauit in allegato tract. p. 2. cens. 42. Videtur etiam de hac re potest Afcanius Tamburinius tom. 1. de iure Abbatum disp. 5. q. 22.

Aduertendum porro est, quod vnum corpus morale, videl. ecclesia particularis possit esse pars ac veluti membrum corporis seu Ecclesiæ magis vniuersalis: tum verò particularis eius ecclesiæ plures Pastores, seu Capita erunt, sed inuicem subordinata, ita vt vnum alteri subijciatur. Hoc ipsum manifestè cernitur in Ecclesia vniuersali, ecclesias particulares in se tanquam partes & membra sua complectente. Quamobrem Ecclesiæ Collegiæ clerici v. g. plures ordinarios Pastores habent, videl. Præpositum siue Decanum, Episcopum, si ecclesia exempta non sit: atque summum Pontificem. Simili quodam modo accidit in Ordinibus seu Religionibus Mendicantium, vt singula Monasteria, aut Collegia proprium immediatum Præpositum, Priorem, Guardianum, vel Rectorem habeant; mediata verò subsint Prouinciali; ac postea Generali Ordinis. Propter quam subordinationem ac dependentiam ab vno generali Capite, exercente gubernationem, atque iurisdictionem in omnes prouincias, & prouinciarum singula Monasteria, aut sacra Collegia, accidit, vt vnum sit corpus totius Religionis: eaque vnitas tanto maior, ac perfectior est, quanto maior tum dependentia & influxus Pastorum superiorum in inferiores seu subordinatos; tum verò membrorum inter se coniunctio, bonorum, iuriumque communicabilitas, vti latius explicauit in Cens. Astri inextincti p. 1. loco 6.

NOTANDVM III. Si quis non canonicè, siue contra canonum præscripta ad prælaturam assumatur, videl. ab ijs, qui ius eligendi non habent, irrita est promotio. Imò talis intrusus censeri debet, qui non per legitimam electionis viam, prælaturam assecutus est. Sed etsi ijs, quibus eligendi ius competit, postea per transactionem vel similem modum ratificare velint electionem vitiosam, factam ab ijs, qui ius eligendi non habuerunt, non possunt tamen id agere, teste Gl. recepta

in c. dudum 22. ver. electionis tempore, hoc tit. & sumitur ex reg. 29. ff. *Quid ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis conualescere.*

Atque hæc vera sunt: spectato communi iure, & primæua ecclesiastica institutione, vt ius eligendi Prælatum ad Capitulum seu Congregationem pertineat; quod ius in Germaniæ nostræ prouinciis adhuc hodie retinetur, propter Concordata inter Nicolaum V. Pontificem, & Fridericum II. Imperatorem.

QUESTIO prima. Vtrum ius eligendi Prælatum etiam alijs clericis, qui è Collegio non sunt, competere possit? Respondeo & Dico I. Per legitimè præscriptam consuetudinem obtrineri potest, vt ius eligendi ad alios clericos pertineat, qui è Capitulo aut Corpore ecclesiæ non sunt, vti constat ex c. bonæ 4. de postul. Prælat. cap. quod sicut 28. hoc tit. & c. 2. de in integr. restitut. & dixi supra in cit. c. bonæ not. 1. Similiterque per priuilegium summi Pontificis id à clericis obtineri posse, certum est, & patebit ex seq. q.

Dico II. Electores ius suum eligendi pro vna vice in alium, v. g. Episcopum suum, conferre non prohibentur, c. causam 8. hoc tit. Sed vniuersim & absolutè ius eligendi Capitulares à se abdicare haud possunt: tum quia talis abdicatio, seu renunciatio ecclesiæ noxia, & præiudicialis est: tum quia sacris canonibus aduersatur, quibus præcipitur, vt electio Prælati penes Conuentum sit: Non possunt autem Capitulares contra ius commune canonum statuere.

Dico III. Electores quemlibet clericum extraneum, nullâ censurâ irretitum & c. secum ad electionem peragendam ex communi consensu admittere possunt, saltem pro vna vice, vti constat ex c. scriptum 40. §. Etsi partes, hoc tit. Num verò

Dico IV. In fundatione ecclesiæ collegiata, cum secularis, tum regularis, cum Episcopi consensu & acceptatione, decerni potest, vt electio aut nominatio Prælati pertinere debeat ad alterius Ecclesiæ Prælatum, aut Conuentum, vel ad ipsum patronum ecclesiasticum, vti colligitur ex c. cum dilectus 8. de con-

de consuet. & tradit. Gl. in c. nobis 25. ver. nisi aliter, de iure patron. Quia sacri canones permittunt eiusmodi conditiones, quæ nec bonis moribus, nec ecclesiæ immunitatibus aduersantur, in ipsa fundatione acceptari, vt eò promptiores fideles sint ad ecclesiarum fundationes, c. præterea 23. de iure patron. c. verum 4. de condit. appositis, & dixi supra in cit. c. cum dilectus.

QUÆSTIO secunda. Quale ius laicis competere possit in Prælatorum electione? Respondeo, & Dico I. Olim consuetudo erat in ecclesiis, vt ad electionem Episcopi plebs vniuersa, vnà cum clero, conuocaretur, prout testatur Cælestinus I. Papa in epist. 1. cap. 2. ad Episc. Galliæ, & Leo I. in epist. 87. ad Episcop. Viennens. Non quòd ius eligendi penes laicos fuerit, sed quia testimonium eorum de probitate electi exquirendum esset, iuxta monitum Apostoli ep. 1. ad Timoth. c. 3. v. 7. *Oportet autem illum & testimonium habere bonum.* Quem locum Origenes allegans homil. 6. in Leuiticum ait, *Requiritur in ordinando sacerdote & presentia populi, vt sciant omnes & certi sint, quia qui præstator est, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligitur ad sacerdotium.* Et Leo I. Papa in Epist. 93. ad Episcopos prouinciæ Viennens. quæ incipit, *Diuina. Teneatur subscriptio clericorum, honoratorum testimonium, Ordinis consensus & plebis: qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur.* Similia leges apud S. Cyprian. lib. 1. epist. 4. Theophil. Alexandrin. can. 6.

Veruntamen alio modo laici cõcurrebant, ac suffragabantur, & alio clerici. Nam laici postulârunt aliquem, eique probitatis, & scientiæ testimonium dederunt: clerus postea elegit, & electioni subscripsit, quam laici improbare deinde non potuerunt, si, quod iustè opponerent, non haberent: quare idem Leo Papa in alia epist. quæ est 95. ad Rusticum scripsit: *Nulla ratio sinit, vt inter Episcopos habeantur, qui nec à clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à prouincialibus Episcopis cum Metropolitanis iudicio consecrati.*

¶ Vbi videmus, quòd ad plebem nominatio seu postulatio Episcopi, ad clerum verò ele-

ctio, ad Episcopos consecratio spectabat. Porro consuetudo ea requirendi populi nominationem ac testimonium, propter multos abusus, temporis progressu sublata est. Videri etiam possunt, quæ Gratianus concessit d. 63.

Dico II. Laicis non potest ex pacto, fundatione, aut quauis donatione seu concessione competere ius eligendi Prælatum ecclesiasticum; Quia laici spiritualia tractare non possunt, c. 2. de iudiciis. Ius autem eligendi Prælatum spirituale est. Ergo non cadit in laicum. Cederet quoque id in detrimentum ecclesiasticæ libertatis, si ecclesiasticorum Prælatorum electio, aut institutio laicorum potestati committeretur: Quare cum Prælati Papæ inferiores sacris canonibus & immunitati ecclesiasticæ derogare non possint, id eo ipsi laicis talem potestatem concedere haud possunt, secundum Gl. receptam in c. nobis 25. ver. aliter, de iure patr. argum. c. sacrosancta 51. hoc tit. vbi Abb. n. 2. Excipitur itaque tantum auctoritas Sedis Apostolicæ, per quam tale ius eligendi, aut etiam beneficia ecclesiastica, vt infra dicam, conferendi laicis personis committi potest: Qua enim ratione facultas nominandi & præsentandi Episcopos Toletano Archiepiscopo Regibus Hispaniarum competit, prout videre licet in Concil. Toletano 12. can. 6. & Tolet. 16. in decreto iudicij. Item Galliæ Regibus in Delphinatu potestas concessa est Episcopos, aliosque Prælatos nominandi, & summo Pontifici præsentandi, vt legere est in Conc. Lateran. sub Leone X. Papa Sess. 11. in epist. eiusdem Leonis, cuius initium *Primitiua.*

Obiter hinc moneo, Gratianum can. 22. d. 63. fabulosum commentum ex Sigeberto descripsisse, qui in gratiam Henrici Imperatoris omnium ecclesiarum inuestituras illicitè sibi usurpantis, nulla antiquioris auctoritate nixus suo arbitratu confinxit, huiusmodi potestatem etiam olim Carolo magno Imperatori cõcessam fuisse. Videri potest Anastasius Bibliothecarius in vita Adriani II. Libri Capitulum Caroli Magni cap. 94. allegatum à Gratiano in c. sacrorum 34. cit. d. 63. Et Concil. Lateranense II. sub Paschali II. Papa

Papa celebratum Anno Christi 1112. vbi dicitur, quod electus canonice à clero & populo, à nemine consecratur, nisi prius à Rege inuestiatur esse contra Spiritum sanctum, & Catholicam institutionem. Seuerinus Binius in notis super vita Adriani I. tom. 3. Concil. p. 1. sect. 1. fol. 421. & quæ scripsi in iusta defensione cap. 4. refut. mem. 20. assert. 2.

Simili imprudentia attulit idem Gratianus d. 63. can. 23. in quo asseritur, in Romana Synodo à Leone VIII. Papa eandem Episcopos inuestiendi potestatem concessam fuisse Otroni I. Imperatori, quam antea Carolo Regi Adrianus Papa dederat. Quod itidem figmentum ab impostore quodam Luitprando adscriptum esse apertissimis documentis ostendit Seuer. Binius in Conciliabulo Romano, sub Leone VIII. Antipapa, tom. 3. Concil. p. 2. fol. 158. post Cardin. Baronium in Annum Christi 963. Videri etiam potest P. Iacobus Keller in Papatu Catholico art. 12. cap. 3.

QUESTIO tertia, Num laici per consuetudinem immemoriam præscribere, atque acquirere possint ius eligendi Prælatos, aut beneficia ecclesiastica conferendi? Loquor autem de meris laicis, & secularibus personis; Non item de laicis, qui Religionem professi ecclesiasticæ personæ censentur; v. g. Conuersi Regulares: hos enim ius eligendi, imò & conferendi beneficia præscribere posse, rectè affirmatur apud Ioan. de Selua de beneficio p. 2. q. 19.

15 Pro affirmatiua quæst. parte esse videtur; Quia quidquid per priuilegium acquiri potest, idem quoque per consuetudinem immemoriam, quippe quæ habet vim, aut saltem præsumptionem accepti priuilegij, l. 3. §. Ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & æstiuæ. Atqui ius eligendi, aut beneficia conferendi dominis laicis à Rom. Pontifice cõcedi posse, communiter fatentur DD. vti videre licet in Gl. c. Imperium 5. d. 10. Gl. super summa ver. ecclesias causæ 16. q. 7.

Sed contrarium constat ex c. cum terra 13. c. quòd sicut 28. c. quisquis 43. c. sacrosancta 51. hoc tit. vbi dicitur, quòd *ius eligendi in Collegiata Ecclesia non cadit in laicum, & c.*

Massana 56. eod. tit. *Non obstante contraria consuetudine, quæ dici debet potius corruptela.* Quòd si autem ius eligendi per consuetudinem acquiri non potest à laico, multò minus ius conferendi, & instituendi; quippe quòd maius, & potentius est, magisque spirituale, vti notant DD. in c. si tibi absenti 17. de præb. in 6. & singulariter notat Selua in cit. q. 19. n. 5. Eandemque doctrinam, quòd ius eligendi, multòque magis ius beneficia conferendi à laicis præscribi non potest, tradidit Hostiens. in sum. huius tit. §. Quis possit eligere, Ioan. Andr. in c. 2. prope finem, de præb. in 6. Abb. Panormit. in cit. c. quisquis n. 4. hoc tit. & in c. nouit, n. 22. de iudic. c. 2. de Institut. n. 6. & 7. in c. quòd autem n. 12. de iure patron. Felin. in c. dilecto n. 1. de testib. Ioan. Selua in cit. q. 19. n. 5. & seqq. & p. 2. de benefic. q. 23. n. 10. & 22. Ratio demonstrans est: Qui est incapax possessionis, est etiam incapax præscriptionis: Nam, vti habetur in reg. 3. de reg. iuris in 6. *Sine possessione præscriptio non procedit:* Cum itaque laicus iura spiritualia, cuiusmodi sunt ius eligendi, ius beneficia conferendi, possidere non possit, c. causam 7. de præscript. cit. c. sacrosancta, cit. c. Massana, sequitur, quòd ea iura nullo vnquam tempore præscribere possit.

Ad argum. in contrariam partem respondetur, cum Ioan. Andr. & Felino locis paulò antè citatis, falsam esse eam regulam in ijs, quæ possideri non possunt, absque concessione seu priuilegio: In hoc enim casu potentius est priuilegium, quàm cõsuetudo immemorialis, prout etiam annotauit Abb. in cit. cap. nouit n. 22. & cit. c. quisquis n. 4. Verum quidem est, quòd si vnà cum tempore immemoriali concurrat constans fama accepti priuilegij à Sede Apostolica, laicus, ob difficultatem exhibendi priuilegij, relinquendus sit in exercitio iuris eligendi, aut conferendi, propter præsumptionem, quæ in tali casu pro ipso est: Non ideo tamen fateri debemus ipsū præscripsisse, aut præscriptione tutum esse. Si enim famam falsam fuisse, nullumque penitus priuilegium datum fuisse postea comperiatur, iudicandum erit cõtra laicum, ipsique ius illud auferendum, quippe cuius incapax est.

est, nisi priuilegium seu concessionem à Romano Pontifice habeat: Ipse etenim solus est, qui ex plenitudine potestatis, eiusmodi ius spirituale laicis committere potest, secundum Gl. receptam in cit. ver. ecclesias, in fine, Ioann. Andr. in supra cit. cap. 2. de præb. in 6. ad finem: Et de hac tota theoria videri potest Felin. in c. causam n. 7. de præscript. Selua cit. p. 23. n. 24.

Ex his itaque apparet, si merus laicus ius eligendi, aut beneficia conferendi, beneficiariis destituendi sibi arroget, sola consuetudine (quæ abusus & corruptela dici debet, cit. cap. sacrosancta, cit. c. Massana,) se defendens; nec Apostolicæ Sedis priuilegium exhibere, nec huiusmodi concessionis famam, aut traditionem demonstrare valens, in conscientia tutum non fore; sed pœnis canonicis subiectum tam ipsum, quam eos, qui ex eiusmodi inani potestate ecclesias, aut beneficia consequuntur. Idque quàm maximè procedit in dominis laicis Regi, aut Imperatori subiectis: Nam, ut exempli causa dicam, cùm in Germania nostra ne ipse quidem Imperator, aut supremi Imperij Rom. Principes talem beneficia conferendi potestatem ex Apostolicæ Sedis concessione sibi vendicent; quàmò minùs credibile est, inferioribus dominis, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, talem vnquam factam fuisse concessionem, cuius proinde neque vestigium vllum apparet, vel allegari potest. Videri potest Concil. Tridentin. Sess. 25, cap. 20. de reform. vbi contra eos agitur; qui libertatem, & iura ecclesiarum violant.

16 Si autem, qui ecclesias aut beneficia accipiunt, in primis excommunicationi subiacent, c. si quis clericus 16. causa 16. q. 7. c. generali 13. de elect. in 6. c. relatum 21. de iure patron. in antiquis, & videri potest Concil. Lateran. sub Leone X. in Bulla Reformat. Curie, §. Et cum fructuum, Sess. 10. Insuper electio, collatio, aut institutio facta auctoritate laici, pro irrita haberi debet, prout videre licet in supra cit. cap. quod autem 5. de iure patron. vbi etiam ratio exprimitur: *Quia pro non dato habetur, quod ab eo*

datur, qui non potest de iure donare. Vbi Gl. ver. si consensus, ait, quòd laicus ecclesiam dare non potest, quia ad eum non pertinet. Remoueri itaque taliter institutus ab Episcopo debet, tanquam malè intrusus: Deinde si tempus semestre, aut quatuor mensium elapsum sit, intra quod patronus Episcopo, alteriue Ordinario ecclesiastico collatori neminem canonicè instituendum præsentauit, suo iure vti debet Collator, atque liberè instituere cap. 2. de concess. præb. c. 3. c. eam te 22. de iure patron. Quòd si denique ita intrusus in ecclesia: siue beneficio persistere voluerit, à ministerio ecclesiastico & ordine deponendus est, vti habetur expressè in cap. præterea 4. de iure patron.

Et quæ hoc in loco dicta sunt, locum habent non tantùm si ecclesiæ aut beneficia à laicis conferantur in perpetuum, sed etiam si vt manualia: quandoquidem etiam ea vera ecclesiastica beneficia sunt, in spirituali iure, quod laici dare haud possunt, consistentia: Deinde locum etiam habent quæ dixi, si laicus ius destituendi, seu amouendi clericos à beneficiis sibi arroget: Est enim hic abusus quidam & corruptela, in graue ecclesiarum, & ecclesiasticæ disciplinæ detrimentum redundans, prout constat ex cit. cap. præterea, vbi decernitur, laicum talia præsumptem anathemate feriendum esse.

Rectè enim uerò in eod. cap. præterea, pariter ratione improbat, si laici clericos in ecclesiis instituant, aut remoueam: quia vtraque, tum institutio, tum destitutio, ecclesiastici iuris, ac potestatis est, quæ in laicum non cadit: Imò tamen per priuilegium speciale institutio siue collatio laico alteriue personæ concessa esset, non deberet tamen ea extendi ad depositionem, seu remotionem, prout docuit Abbas in cap. cum ex iniuncto, num. 3. & seqq. de hæreticis.

QUESTIO quarta: Quare Ecclesia personis laicis, videl. patronis, ius præsentandi ad beneficia concesserit, non ita verò ius eligendi. Respondèo; Causam esse, quia ius electio-

electionis magis spirituale, ac potentius est, quam ius præsentationis: Nam electio proximè dirigitur ad electum, ipsi quæ ius aliud quod tribuit, iuxta c. quàm sit 6. hoc tit. in 6. quantobrem inter eligentes & electum velut spirituale matrimonium inchoari censetur, c. cum inter 21. hoc tit. At verò præsentatio ad Superiorem dirigitur, à quo præsentatus omne ius spirituale per institutionem ad beneficium, assequitur. Accedit, quod ius præsentandi seu nominandi ad Prælaturas laicis personis ordinariè concessa non sit: Propterea quòd Prælati in ecclesiastica dignitate constituti, præcipuum in Ecclesia locum obtineant, iurisdictionemque, etiam in ipsos alios clericos, exercent: Non decet autem, ut Magistratus ecclesiasticus à laicis constituatur, atque clericis obtrudatur.

CAPITVLVM II

Ofius.

PARAPHRASIS.

Tametsi Episcopus, qui se propriâ temeritate ad alium Episcopatum transtulit, excusationem afferat, quòd à populo postulatus fuisset, eiusque rei literas exhibeat, minime tamen audiendum esse, præeunte Ofio Cordubensi Episcopo, Concilium Sardicense decreuit: Propterea quòd fieri possit, ut aliqui, etiam pauci, pecuniâ aut præmio corrupti, clamorem in ecclesia edant, aliosque ad postulandum episcopum concitent. Quare persistendum in pœna decreta, ut episcopus se transferens ad aliam ecclesiam, ne laicam quidem in fine vitæ Communionem accipiat; nisi per pœnitentiam errorem suum retrahat.

SUMMARIVM.

1. Electio seu potius postulatio populi non sufficit ad canonicam Episcopi translationem.
2. Nemo Episcoporum, presbyterorum de

una ecclesia ad aliam se transferat: translatus restituendus est ecclesia suæ: si non obdierit, Communionem priuandus.

HOc c. sumptum est ex can. 1. & 2. Oecumenici Concilij Sardicensis, quod post Nicænam magnam Synodum, Anno Christi 347. congregatum fuit, præfidente Ofio Cordubensi Episcopo, qui in partibus illis Orientis, Apostolicæ legationis munere fungebatur, uti testatur Gelasius Cyzicenus lib. 2. actorum Nicæni Concilij, cap. 5. & 12. & apparet ex subscriptionibus utriusque Concilij, Nicæni & Sardicensis: siquidem Ipse ante alios omnes, etiam Apostolicæ Sedis legatos Presbyteros, subscripsit; Idemque indicat Baronius Ann. Christi 347. n. 5. & 10.

Can. illò 1. Concilij Sardicensis Patres, proponente Ofio, seuerè prohibuerunt, ne quisquam Episcoporum de suæ ciuitatis episcopatu, ad alterius ciuitatis episcopatum transferri se auderet, eò quòd eiusmodi transitus ex ambitione & auaritia prouenire soleat; cum nemo vnquam repertus fuerit, qui à maiore ciuitate ad minorem transferret: Pœna autem apposta erat, ut talis ne laicam quidem Communionem accipere posset. Veruntamen, quia aliqui se ad huiusmodi transitum per postulationem & clamorem adactos esse dicebant, ideo post dictum can. alter annexus est can. à Gregor. IX. Papa hic descriptus, in quo etiam ea excusatio rejicitur.

NOTANDVM Vn. Electio seu potius postulatio populi, non sufficit ad canonicam Episcopi translationem; cum populus interdum non sincerâ fide, & affectu Episcopum sibi deposcat: Ita Gl. recepta hinc verba populi.

QUÆSTIO prima. Quenam Communitio laica dicta sit? Seuerinus Binius tom. 2. Concil. p. 1. in notis Concilij Ilerdensis fol. 628. arbitrabatur, per laicam Communionem intelligi eam, quæ extra cancellos altaris S. Eucharistia laicis data fuit. Clerici enim intra cancellos post Sacerdotis Communionem

G g 2